

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень»

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	ОК2.1 Методологія та організація наукових досліджень
Статус дисципліни	Нормативна
Рівень вищої освіти, форма навчання	Другий (магістерський), денна форма
Освітньо-наукова програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Рік навчання, семестр	1-й рік (1- й семестр)
Мова викладання	українська
Викладач	Васянович Григорій Петрович, д. пед. наук, професор, професор кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук
E-mail	g.vasyanovych@ldubgd.edu.ua
Сторінка курсу в ВУ	http://virt.ldubgd.edu.ua/course/view.php?id=2260
Консультації	Згідно з розкладом консультацій кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук

2. Анотація до курсу

Зміст освітнього компонента «Методологія та організація наукових досліджень» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти системних знань з теоретико-концептуальних основ науки, методологічних параметрів наукових досліджень, генерування та ідентифікації наукових ідей, категоріального апарату наукових досліджень, організаційного та інформаційного забезпечення наукових досліджень у сфері соціальної роботи, специфіки методичного інструментарію та особливостей його застосування, презентації результатів наукових досліджень, ефективності науково-дослідної роботи.

Міждисциплінарні зв'язки «Філософія науки», «Методика викладання у вищій школі», «Навчальна практика», «Переддипломна практика».

3. Мета і завдання курсу

3.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» є формування системи знань у здобувачів, необхідних для здійснення наукових досліджень, самостійного пошуку необхідної інформації; здатності виконувати й конструктивно систематизувати, аналізувати та обґрунтовувати висновки результатів наукових досліджень; уявлення про системний підхід у побудові наукового дослідження, постановці цілей, завдань та організації етапів дослідження, в розробці змісту дослідницької роботи на кожному з етапів; умінь якісного аналізу та інтерпретації результатів дослідження, практичного застосування методів математичної статистики. Це зумовлює необхідність врахування складної міжгалузевої специфіки підготовки магістрів соціальної роботи.

3.2. Завдання:

- формування уявлень про методологічні основи наукового пізнання і дослідження
- формування навичок організації та здійснення наукового дослідження
- навчання способам обробки й аналізу експериментальних даних, їх інтерпретації
- розвиток науково-дослідницької культури науковця.

3.3. Компетентності:

Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК02 Здатність розробляти і управляти проектами
- ЗК05 Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
- ЗК07 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- ЗК08 Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- ФК01 Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи
- ФК06 Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг
- ФК08 Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг
- ФК09 Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців
- ФК16 Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність

3.4. Програмні результати навчання:

- ПР05 Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних
- ПР06 Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опанувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості
- ПР07 Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження
- ПР014 Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики
- ПР20 Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність

4. Формат і обсяг курсу

Формат курсу

Навчальний матеріал дисципліни структурований, містить вісім тем, які є логічно завершеними, відносно самостійними, цілісними частинами, засвоєння яких передбачає проведення двох контрольних робіт та

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Навчально-науковий інститут психології та соціального захисту
Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук

аналіз результатів їх виконання. В процесі вивчення курсу здобувачі вищої освіти також повинні брати активну участь в обговоренні дискусійних питань, вирішувати ситуативні завдання.

Обсяг дисципліни: 3,5 кредити / 105 академічних годин, з яких: лекцій –16 годин, практичних – 28 годин, лабораторних - 4, самостійної роботи – 57 годин.

Форми навчання лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота (в тому числі виконання здобувачами освіти індивідуальних завдань у поза аудиторний час з подальшою їх перевіркою на практичних заняттях).

5. Тематика та зміст курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)				
	усього	у тому числі			
		л	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6
1-й семестр					
Тема 1. Категоріальний апарат наукового дослідження	13	2	4		7
Тема 2. Методологічна культура майбутнього магістра	13	2	4		7
Тема 3. Методологічні характеристики наукового дослідження	13	2	4		7
Тема 4. Інформаційна база наукових досліджень	13	2	4		7
Тема 5. Моделювання в наукових дослідженнях	13	2	2	2	7
Тема 6. Проблема аргументації й аксіологічний аспект дослідження	13	2	4		7
Тема 7. Визначення ефективності експериментально-дослідної роботи	13	2	2	2	7
Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень	14	2	4		8
Усього годин за семестр	105	16	32		57
Усього годин	105	16	32		57

5.2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Категоріальний апарат наукового дослідження

Проблема дослідження. Проблема для себе і проблема для всіх. Наукова проблема і практична задача. Тема як спрямованість, рух від звичного, відомого до нового. Актуальність дослідження (теоретичний і практичний рівні). Об'єкт і предмет дослідження. Предмет як модель об'єкта. Мета і завдання. Гіпотеза і те, що виноситься на захист. Гіпотетичність гіпотези. Етапи дослідження. Новизна дослідження. Констатувальний і формувальний експеримент. Результати дослідження і способи їх опису. Теоретична і практична значущість дослідження.

Тема 2. Методологічна культура майбутнього магістра

Головні компоненти методологічної культури особистості соціального працівника: а) усвідомлення, формулювання і творче розв'язання досліджуваної проблеми; б) уміння методологічно забезпечити реалізацію поставлених завдань; в) конструювання і проектування дослідження; г) наявність методологічної рефлексії; д) аналіз своєї наукової діяльності; е) шляхи реалізації здійсненого наукового пошуку в практику соціальної роботи. Система роботи у закладі вищої освіти з метою формування методологічної культури особистості майбутнього магістра соціальної роботи.

Тема 3. Методологічні характеристики наукового дослідження

Проблема здатності майбутнього соціального працівника до наукового пошуку. Основні духовно-моральні й психологічні риси діяльності дослідника. Наукове «запозичення» й плагіат. Кількісні і якісні показники дослідження. Цілеспрямованість. Реальна й удавана інноваційність. Пріоритети гуманізму і соціальних потреб. Верифікація теоретичних знань. Виключення фактів суперечливості.

Тема 4. Інформаційна база наукових досліджень

Роль інформації у наукових дослідженнях. Поняття «інформація» та «якість інформації». Взаємозв'язок дослідницької та інформаційної діяльності. Літературні джерела. Нормативні документи. Звітна документація та її класифікація. Структура та призначення наукових документів. Реферат, анотація, тези, резюме, рецензія. Принципи збору інформаційного матеріалу: цілеспрямованість; відповідність структурі дослідження; аналіз джерел; логічна послідовність аналізу зібраних матеріалів. Оновлення, доповнення, розширення бази наукового дослідження.

Тема 5. Моделювання в наукових дослідженнях

Наукове поняття «модель». Схематичне зображення основних ланок наукового дослідження та експериментально-дослідної роботи. Мета, основні підходи, методичні прийоми, основоположні принципи, умови, методи, форми, прогнозований результат. Ознайомлення з різними моделями в наукових дослідженнях. Моделювання в педагогічних і соціальних дослідженнях. Способи переходу від теоретичної моделі до нормативної.

Тема 6. Проблема аргументації й аксіологічний аспект дослідження

Наукове поняття «аргументація» та його роль у дослідженні. Прийоми і способи аргументації у процесі здійснення наукового пошуку. Емпірична аргументація (приклад, ілюстрація). Теоретична аргументація (системне обґрунтування, логічні закони і закономірності, суперечності). Контекстуальна аргументація. Аргумент авторитету. Інтуїція. Віра. Аксіологічний аспект дослідження. Наукове поняття «цінність». Норми і цінності.

Тема 7. Визначення ефективності експериментально-дослідної роботи

Види вимірювань у наукових дослідженнях. Вимірювальна техніка для наукових досліджень. Математична обробка результатів експериментальних досліджень. Застосування методів математичної статистики для перевірки достовірності результатів дослідження. Статистична обробка даних експериментального дослідження. Міри зв'язку ознак. Зв'язок ознак, вимірюваних у якісних і кількісних шкалах. Коефіцієнти кореляції. Критерії, показники, рівні ознак і зв'язки між ними (на прикладі конкретного дослідження).

Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень

Сутність синтезу результатів дослідження. Систематизація знанневих результатів. Критерії якості знанневих результатів дослідження. Обговорення результатів дослідження та їх оцінка. Відповіді на запитання опонентів. Етика наукової дискусії. Оформлення вступу до кваліфікаційної роботи магістра. Здійснення процесу апробації результатів дослідження. Впорядкування видів апробації.

6. Завдання для самостійного опрацювання

З метою закріплення отриманих практичних навиків, здобувачі освіти виконують індивідуальні завдання, які отримують в кінці практичного заняття. Практичні завдання відображені у електронному освітньому середовищі «Віртуальний університет». Перевірка правильності виконання індивідуальних завдань проводиться на наступному практичному занятті.

7. Методи навчання

Основні форми організації навчання: лекції, практичні заняття із поточним контролем виконання індивідуальних завдань та проведенням тематичних контрольних робіт, консультації. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- лекції – словесні та наочні методи навчання із елементами мозкового штурму;
- практичні завдання – частково-пошуковий метод навчання (певні елементи матеріалу відомі, решта здобувачі набувають самостійно виконуючи завдання, розв'язуючи задачі тощо);
- консультації – словесний та дискусійний методи.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Комп'ютери на базі процесорів Intel Pentium Gold G5400, компоненти програмного забезпечення MS Office 365 (Teams, PowerPoint, Word, Excel, Maple), електронне освітнє середовище «Віртуальний університет» (на базі платформи Moodle).

9. Критерії оцінювання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_ldu_bzhd_nova_redakciya_10.2020.pdf та «Положення про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/polozh_ldubzhd_poryadok_ocinyuvannya.pdf.

Поточний контроль

Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і має за мету перевірку засвоєння здобувачами вищої освіти знань з філософії науки. Для поточного контролю якості знань здобувачів вищої освіти використовуються такі форми: усні опитування та індивідуальні відповіді на практичних заняттях; підготовка оглядів сучасної спеціальної літератури; тестування за окремими темами курсу; підготовка рефератів (презентацій) до практичних занять.

Оцінювання результатів поточного контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються викладачем при виставленні підсумкової оцінки за екзамен.

Вид робіт	Формат проведення та критерії оцінювання
Контрольна робота	Курсом передбачено виконання 2-х контрольних робіт. Типові завдання та критерії оцінювання наведені у електронному курсі «Віртуального університету». За виконання кожної контрольної роботи можна отримати до 5 балів.

**Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Навчально-науковий інститут психології та соціального захисту
Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук**

Робота на практичному занятті; самостійна робота	Оцінювання здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою, відповідно до Додатку Б «Положення про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЛДУ БЖД». За роботу на практичних заняттях можна отримати до 40 балів.
--	---

Підсумковий контроль

Семестровий контроль проводиться у формі диференційованого заліку з використанням електронного навчального середовища «Віртуальний університет».

Допуск до семестрового контролю здійснюється за умови виконання здобувачем двох контрольних робіт у середовищі «Віртуальний університет».

Семестровий контроль (диференційований залік) проводиться у формі тестування в електронному навчальному середовищі Віртуальний університет (50 тестових завдань закритого типу з вибором однієї правильної відповіді). На виконання відводиться 50 хв. (1x50).

Підсумкова семестрова оцінка обчислюється як сума балів поточного та підсумкового контролю за 100-бальною шкалою і переводяться в національну (чотирибальну) шкалу (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”, для заліків – “зараховано”, “не зараховано”).

Підсумкова семестрова оцінка		
Поточний контроль (50 балів)		Семестровий контроль (диференційований залік) (50 балів)
Практичні заняття	Контрольні роботи	
(40 балів)	(10 балів)	Підсумкове тестування – 50 балів (50x1 бал)

Підсумкові оцінки виставляються та вносяться до екзаменаційної відомості, залікової книжки (позитивні результати) здобувача в національній, 100-бальній шкалі та шкалі ЄКТС відповідно до співвідношень, поданих у наступній таблиці.

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
91 – 100	A	відмінно	зараховано
81-90	B	добре	
71-80	C		
61-70	D		
51-60	E	задовільно	не зараховано
36-50	FX	незадовільно	
0-35	F		

10. Політика курсу

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Кодекс академічної доброчесності та корпоративної культури ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_ta_korpo.pdf

Академічні очікування від здобувачів – своєчасне виконання завдань, передбачених силабусом дисципліни; обов’язкове відвідування і виконання практичних занять та завдань самостійної роботи.

Політика щодо термінів виконання завдань та ліквідації академічної заборгованості: терміни виконання завдань вказуються у електронному курсі «Віртуального університету».

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до дня проведення підсумкового контролю (відповідно до розкладу).

Недопущені до підсумкового контролю здобувачі освіти здійснюють Perezдачу в терміни, відведені для усунення академічної заборгованості у два етапи:

- заборгованість із поточного контролю;
- заборгованість із підсумкового контролю.

Ліквідація заборгованості поточного контролю відбувається шляхом проходження тестових завдань та виконання контрольних робіт згідно із тематичним планом курсу. Ліквідація заборгованості з підсумкового контролю організовується в форматі Perezдачі диференційованого заліку.

Дотримання принципів академічної доброчесності: роботи (завдання) виконуються здобувачами самостійно, ідеї та ініціативи інших авторів використовуються лише при належно оформленому цитуванні.

Поведінка в аудиторії – неприпустимо запізнення та користування телефоном на заняттях, за винятком виконання громіздких обчислень та використанні додаткових програм в освітніх цілях; повага до думки інших колег; дотримання норм культури мовлення та ін.

11. Рекомендована література

11.1. Основна:

1. **Вітченко А. О., Вітченко А. Ю.** Основи наукових досліджень у вищій школі: підручник. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Київ : Ямчинський О. В. [вид.], 2020. 270 с.
2. **Ніконенко У. М.** Основи методології та організації наукових досліджень: посіб. для самостійної роботи здобувачів вищ. освіти та дистанційного навчання. Львів : Укр. академ. друк., 2022. 170 с.
3. **Основи наукових досліджень:** навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти / уклад.: М. В. Кудла, В. О. Коблик ; Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань : Сочінський М. М. [вид.], 2021. 185 с.
4. **Основи наукових досліджень:** навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти / [А. К. Бабіченко та ін.] ; за ред. А. К. Бабіченка ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т», Харків : Друкарня Мадрид, 2021. 133 с.
5. **Основи наукових досліджень:** навч.-метод. посіб. / [Р. О. Крохмальний та ін. ; за ред. Р. О. Крохмального] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2-ге вид., перероб. і допов. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2020. 463 с.

11.2. Додаткова:

1. **Васянович Г.П., Логвиненко В. М.** Соціальна робота: методологічні аспекти дослідження. Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції», 24-25 травня 2018 р: [за заг. ред. Кривачук Л.Ф., Нагірняка М.Я.]. Львів: СПОЛОМ, 2018. С. 151-163.
2. **Етика та академічна доброчесність в освіті і науці:** навчальний посібник для викладачів та здобувачів освіти /Укладачі: Васянович Г.П., Логвиненко В.М., Костишин Е.І. Львів: ФОП Корпан Б.І. 2023. 126 с.
3. **Медведева В. М.** Основи наукових досліджень : практикум. Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Ліра-К, 2017. 83 с.
4. **Основи наукових досліджень:** навч. посіб. / Кравець Н. П. [уклад.] ; Київ : Вид-во Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова, 2020. 73 с
5. **Основи наукових досліджень:** навч.-метод. посіб. для студентів та аспірантів всіх форм навчання спец. 053 «Психологія», 011 «Освітні, педагогічні науки», 232 «Соціальне забезпечення». Харків : Іванченко І. С., 2022. 150 с.

**Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Навчально-науковий інститут психології та соціального захисту
Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук**

6. **Основи наукових досліджень** та науково-технічної творчості: навч. посіб. / В. О. Онищенко [та ін.] ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кондратюка. Київ : Ліра-К, 2020. 278 с.
7. **DeCarlo M.** Scientific Inquiry in Social Work. 2018. Open Textbook Library. URL: <https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/scientific-inquiry-in-social-work>
8. **Mauldin R. L.** Foundations of Social Work Research. 2020. Open Textbook Library. URL: <https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/foundations-of-social-work-research>

11.3. Інформаційні ресурси:

1. **Віртуальний університет ЛДУ БЖД** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://virt.ldubgd.edu.ua/>
2. **Електронний репозитарій ЛДУ БЖД** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sci.ldubgd.edu.ua/>
3. **Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
4. **Open Textbook Library.** Available at: <https://open.umn.edu/opentextbooks/>

Розглянуто на засіданні кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук протокол від « 28 » серпня 2023р. № 1

РОЗРОБНИК

Професор кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, доктор педагогічних наук, професор

Григорій ВАСЯНОВИЧ

«28» серпня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, доктор педагогічних наук, доцент

Андрій ЦЮПРИК

«28»серпня 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Соціальна робота» другого (магістерського) рівня вищої освіти, кандидат філософських наук, доцент

Вікторія ЛОГВИНЕНКО

«28» серпня 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Заступник начальника навчально-наукового інституту психології та соціального захисту, кандидат педагогічних наук

Ірина БАБІЙ

«28» серпня 2023 р.

Дата актуалізації*					
Підпис					
Ім'я, прізвище завідувача кафедри					